

SIVISTYSPALVELUJEN SEUDULLISEN
KEHITTÄMISVERKOSTON TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2020

Anjariitta Carlson ja Raisa Kujala 10.2.2021

Sisällysluettelo

OHJAUSRYHMÄ	2
OHJAUSRYHMÄN ALAINEN KEHITTÄMISVERKOSTO	5
VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISRYHMÄ	5
ESI- JA PERUSOPETUKSEN SEUDULLINEN KEHITTÄMISTOIMINTA.....	6
Seudulliset esi- ja perusopetuksen kehittämishankkeet.....	6
OOOT-KEHITTÄMISRYHMÄ	9
OPS-KEHITTÄMISRYHMÄ.....	10
TVT-KEHITTÄMISRYHMÄ.....	12
ARVO-KEHITTÄMISRYHMÄ	13
TALOUSVASTAAVIEN KEHITTÄMISRYHMÄ.....	15
TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN KEHITTÄMISRYHMÄ	15
KIRJASTO- JA TIETOPALVELUIDEN KEHITTÄMISRYHMÄ.....	16
LIIKUNTA- JA VAPAA-AIKAPALVELUJEN KEHITTÄMISRYHMÄ	17
NUORISOPALVELUJEN KEHITTÄMISRYHMÄ.....	17
LASTEN KULTTUURIKESKUS EFEKTI	18
VERKOSTOYHTEISTYÖN TALOUDELLISET TIEDOT VUODELTA 2020.....	19

OHJAUSRYHMÄ

Yhteistoimintasopimus sivistystoimen seudullisen kehittämisverkoston toiminnan vakiinnuttamiseksi Päijät-Hämeen alueelle kattaa vuodet 2017 - 2021. Verkoston toimintaa ohjaa Päijät-Hämeen kuntien johtavista sivistystoimen viranhaltijoista koostuva ohjausryhmä. Ohjausryhmän jäseniä vuonna 2020 olivat vs. sivistysjohtaja **Petri Haapanen** Asikkalasta, rehtori-sivistystoimenjohtaja **Irja Niilahti** 31.7.2020 saakka ja rehtori **Tiina Kotila-Paaso** 1.8.2020 alkaen Hartolasta, hyvinvointijohtaja **Pirjo Hepo-oja Heinolasta**, hyvinvointijohtaja **Matti Ruotsalainen** (puheenjohtaja), rehtori **Hanna Rapatti** 29.2.2020 saakka ja hallintopäällikkö **Minna Säkkinen-Salminen** 1.3.2020 alkaen Hollolasta, sivistysjohtaja **Petri Käkönen** Kärkölästä, sivistystoimenjohtaja **Pia Harmokivi** 1.6.2020 saakka ja sivistystoimenjohtaja **Jari von Becker** 1.9.2020 alkaen Iitistä, sivistysjohtaja **Tiina Granqvist**, vastuualuejohtaja **Lassi Kilponen** ja palvelujohtaja **Jaana Suvisilta** Lahdesta, sivistystoimenjohtaja **Timo Ahvo** Orimattilasta, rehtori **Kari Miettinen** 30.10.2020 saakka ja sivistysjohtaja **Jouni Häkkinen** 1.11.2020 alkaen Padasjoelta, hallinto- ja sivistysjohtaja **Tuula Mäkinen** Sysmästä. Ohjausryhmän esittelijänä on kehittämisspäällikkö **Anjariitta Carlson** ja sihteerinä kehittämiskoordinaattori **Raisa Kujala** seudullisen kehittämisen yksiköstä. Ohjausryhmä on kokoontunut säännöllisesti kuukausittain heinäkuuta lukuun ottamatta.

Ohjausryhmän toimintasuunnitelma vuodelle 2020

Ohjausryhmän toiminta on vuoden 2020 aikana noudattanut itsearviointin pohjalta johdettua toimintasuunnitelmaa. Vuoden 2020 itsearvioinnissa käytettiin taustamateriaalina muun muassa päivitettyä seutuyhteistyön toimintakäsikirjaa, vuoden 2019 toimintakertomusta ja varhaiskasvatuksen vuoden 2019 seudullisen arviointikyselyn tuloksia.

Vuoden 2020 aikana maakunnan alueella yhteistoiminnassa haluttiin onnistua painopisteissä, joita olivat

- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnin ja vuorokäytön luominen Päijät-Hämeeseen
- suunnitelma eri kehittämishankkeiden tulosten vakiinnuttamisesta Päijät-Hämeen alueen kuntien henkilöstön toimintakäytäntöihin
- seudullinen yhteistyö toimii kaikilla sivistyksen eri palvelusektoreilla
- arviointikyselyjen laatiminen kaikille eri palvelusektoreiden käyttäjille.

Ensimmäisen tavoitteen osalta sivistysjohtajien ohjausryhmää kuultiin asiassa, mutta päätös tehtiin PHHYKY:n ja kuntajohtajien muodostamassa työvaliokunnassa ja HYTE-työn koordinaatio päätettiin sijoittaa Päijät-Hämeen liittoon. Toisen tavoitteen osalta kehittämisryhmien jäsenet ovat kartoituskyselyn mukaan todenneet seudullisten yhteisten hankkeiden tulosten parantaneen oman kunnan toimintakäytänteitä. Kolmannen tavoitteen osalta on todettu, että seudullinen yhteistyö toimii kaikilla sivistyksen eri sektoreilla (kehittämisryhmät). Neljännen tavoitteen osalta arviointikyselyjen laatiminen on suunniteltu, mutta koronavuosi vaikeutti tehtävän loppuun saattamista. Lisäksi itsearviointin tuloksena perustettiin sivistysjohtajien ohjausryhmälle oma WhatsApp-ryhmä, joka on koronaepidemian aikana osoittautunut todella hyväksi ja toimivaksi ja nopeaksi tiedonvälityskanavaksi.

Vuoden 2020 verkostotoiminnan kriittisiksi menestystekijöiksi tunnistettiin:

- verkoston jäsenten sitoutuminen yhteistoimintasopimuksen sisällön noudattamiseen,
- läsnäolo kokouksissa,
- henkilöstövaihdokset sekä
- tiedon kulku ja viestinnälliset kuilut.

OHJAUSRYHMÄN KOKOUKSISSA KÄSITELLYT ASIAT VUONNA 2020

Tammikuu

- Kansanedustaja Hilikka Kempin vierailu ohjausryhmässä
- THL – lapsiperhepalvelujen ulkoinen arviointi
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Helmikuu

- Vuoden 2019 seudullisen verkostoyhteistyön toimintakertomus
- Digitaalisen oppimisympäristön suuntaviivat Päijät-Hämeen kunnissa
- Vuoden 2020 ohjausryhmän toimintasuunnitelman/vuosikellon vahvistaminen
- Maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet ja HYTE-työn koordinaatio
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Maaliskuu

- Yrityskylä Päijät-Häme 2021 – 2024
- Digitaalisen oppimisympäristön suuntaviivat Päijät-Hämeen kunnissa (jatkokäsittely).
- Onks tää normaalia? - seudullinen chat-palvelu nuorille
- Esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi 2020
- OPH:n valtionavustukset varhaiskasvatukseen ja yleissivistävään koulutukseen keväällä 2020
- Perhekeskuskäsikirjan jalkauttaminen kuntien arkeen
- Ohjausryhmän edustajan valitseminen OOOT-ryhmään
- Ohjausryhmän edustajien varajäsenet 2020
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Ohjausryhmän syksyn itsearviointipäivän ajankohdasta sopiminen
- Tiedoksi saatettavat asiat

Huhtikuu

- Koronaviruksen vaikutukset sivistyspalvelujen toimintaan Päijät-Hämeen kunnissa
- Onks tää normaalia? - seudullinen chat-palvelu nuorille (jatkokäsittely)
- Tulevaisuuden Sote-keskus hankehakemus
- Esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi 2020 (jatkokäsittely)
- Seudullisen yhteistoiminnan osavuosisikatsaus
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Toukokuu

- Digitaalisen oppimisympäristön suuntaviivat Päijät-Hämeen kunnissa
- VIP-verkoston toiminnan esittely
- Lastensuojelun tilannekatsaus
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet ja hyte-työn koordinointi Päijät-Hämeessä
- Henkilökohtaisen budjetin kokeiluhanke 2020-2021/ pyyntö osallistua alueelliseen verkostoyhteistyöhön
- Päijät-Hämeen kuntien yhteinen lukuvuosisuunnitelman runko
- Tilannekatsaus koronavirukseen liittyen
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Kesäkuu

- Seudullisten kehittämishankkeiden tilannekatsaus
- STJ-OHRY:n vuoden 2020 toimintasuunnitelman toteutuminen 06/2020
- Tilannekatsaus koronavirukseen liittyen
- Seudullisen kehittämisverkoston logon esittely
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Heinäkuussa ohjausryhmä lomaili.

Elokuu

- Tutoropettajatoiminnan vakiinnuttaminen alueellisesti
- Päijät-Hämeen alueen VAATU konsultaatiomallin tilanne
- Päijät-Hämeen kuntien TP2018, kooste sivistyspalvelujen kustannusrakenteesta
- Seudullisen yhteistoiminnan osavuosisikatsaus
- Ohjausryhmän jäsenten tietojen päivittäminen
- Tilannekatsaus koronavirukseen liittyen lukuvuoden alkaessa
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Syyskuu

- Seudullisen yhteistoiminnan toiminnallisten tavoitteiden edistyminen
- Sivistys-/hyvinvointijohtajien terveiset kuntajohtajille
- VAATU-konsultaatiotiimin tilannekatsaus
- Valtionavustushaku oppimisen tuen vahvistamiseksi esi- ja perusopetuksessa vuosille 2020-2021
- Päijät-Hämeen kuntien lausunto oppilas- ja opiskelijahuollon säilyttämisestä kuntien omana toimintana
- Tilannekatsaus kuntien sivistystoimien talouteen ja koronavirukseen liittyen.
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Lokakuu

- Ruokakasvatuksen kehittämistä varhaiskasvatuksessa ja koulussa
- Kirjastojen hankintayhteistyön valtuutus
- Päijät-Hämeen kuntien yhteiset linjaukset koronavirustoimenpiteistä mm. oppilaiden maskien käytöstä
- Seudullisen yhteistoiminnan talouskatsaus ja talousarvio vuodelle 2021
- Nuorten jatko-opintoihin sijoittumisen tilannekatsaus
- Lukuvuoden 2021 - 2022 työ- ja loma-ajat.
- Kielitietoinen ja -taitoinen Päijät-Häme -hankkeen tilannekatsaus
- TUTKA-hankkeen tilannekatsaus
- Tutkimushaastattelu sivi:n ja soten yhdyspintatyöstä Päijät-Hämeessä
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Marraskuu

- Päijät-Hämeen ilmastotiekartta ja ilmastokasvatus
- Seudullisen sivistysjohtajien ohjausryhmän puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta vuodelle 2021
- Vuoden 2021 kokousaikatauluista päättäminen

- Koulukuljetusperiaatteiden päivittäminen
- Harrastamisen Suomen malli
- Kielitietoinen ja -taitoinen Päijät-Häme -hankkeen tilannekatsaus
- Varhaiskasvatuksen seudullinen arviointi 2021
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

Joulukuu

- Kuntien sivistys- ja hyvinvointivalio- ja lautakuntien puheenjohtajien tapaaminen
- Tilannekatsaus koronavirustilanteesta
- Seudullisen sivistysjohtajien ohjausryhmän puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta vuodelle 2021
- Valtion erityisavustus perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämiseen vuosille 2021 – 2022
- Seudullisen yhteistoiminnan kuntien maksuosuudet vuonna 2021
- Kehittämisryhmien kuulumiset
- Tiedoksi saatettavat asiat

OHJAUSRYHMÄN ALAINEN KEHITTÄMISVERKOSTO

VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISRYHMÄ

Varhaiskasvatuspalvelujen seudullinen ryhmä on kokoontunut vuoden 2020 aikana yhdeksän kertaa ja osallistujina on ollut varhaiskasvatuspalvelujen vastaavat Asikkalasta, Hartolasta, Heinolasta, Hollolasta, Iitistä, Kärkölästä, Lahdesta, Orimattilasta, Padasjoelta ja Sysmästä. Osallistuminen on ollut säännöllistä, vastuuhenkilöissä on ollut jonkun verran vaihtuvuutta. Ryhmän puheenjohtajana toimii Mika Harju Lahdesta.

Vuosi alkoi tammikuussa Kuntaliiton varhaiskasvatuksen erityisasiantuntijan vierailulla ja tutustumisella verkostomme toimintaan ja päijät-hämäläiseen varhaiskasvatukseen. Alkuvuonna toteutettiin myös seudullinen esiopetuksen arviointi. Sen jälkeen vuotta 2020 hallitsi koronapandemia, joka vaikutti kevästä lähtien varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Valtakunnallisten ohjeiden toteuttamisessa ja käytäntöjen muokkaamisessa poikkeusoloihin seutuverkosto tarjosi ison tuen.

Varhaiskasvatuksen seutuverkostossa aiheina on ollut myös varhaiskasvatuksen lainsäädäntöön sekä valtakunnalliseen kehitykseen liittyvien muutoksen vaikutusten arviointi. Niistä on ollut hyödyllistä keskustella seudullisesti. Kuntaliitto on koonnut valtakunnallisen varhaiskasvatusjohtajien verkoston ja myös sieltä tuleva keskustelu ja materiaali on ollut seutuverkoston käytössä. Muina asioina olemme tehneet yhteistyötä ja keskustelleet muista ajankohtaisista varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista sekä käytännöistä eri kunnissa.

Varhaiskasvatuksen seudullinen verkosto on toiminut Hyvinvointia edistävät oppimisympäristöt NÄKYVÄKSI - kehittämishankkeen projektiryhmänä, joten hankkeen toimintaa ja ajankohtaisia asioita on käsitelty osana seutuverkoston toimintaa.

Hyvinvointia edistävät oppimisympäristöt NÄKYVÄKSI -hanke

Projektikoordinaattorina toimii Kati Vähäkuopus.

Hyvinvointia edistävät oppimisympäristöt NÄKYVÄKSI -kehittämishankkeessa on vuoden 2020 aikana kehitetty henkilöstön itsearvioinnin välineitä ja viety varhaiskasvatuksen arkeen positiivista pedagogiikkaa. Seudullisessa yhteistyössä on kehitetty videointiin perustuva työtapa henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen arvioimiseen sekä vertaisvuorovaikutuksen ja ryhmän ilmapiirin arviointiväline. Lisäksi on viety arkeen lasten hyvinvointia vahvistavaa positiivista pedagogiikkaa projektikoordinaattorin tekemien videoalustusten ja teemaan liittyvien kokeilujen avulla. Tehdyistä kokeiluista on kerätty kokemuksia seudullisissa kehittämispäivissä, jotka on poikkeustilanteen vuoksi järjestetty tammikuun tapahtumaa lukuun ottamatta etäyhteyden välityksellä kehittämissiltapäivinä. Henkilöstö on kokenut yhteiskehittämisen ja kokemusten jakamisen onnistuvan hyvin myös etäyhteyden välityksellä. Syyskuussa käynnistettiin projektikoordinaattorin jalkautuminen kehittämistyössä mukana oleviin yksiköihin. Jalkautumisen tarkoituksena on tukea yksiköiden kehittämistyötä. Poikkeustilanteen vuoksi jalkautuminen jouduttiin keskeyttämään marraskuussa 2020 ja mahdollisuuksia jalkautumisen jatkamiseksi arvioidaan maaliskuussa 2021.

Kieliporeita eskarilaisille - kielisuihkutusten järjestäminen esiopetuksessa. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa monipuolisten kielivalintojen toteutumista perusopetuksessa.

Osa-aikaisena projektikoordinaattorina toimii Kati Vähäkuopus.

Helmikuussa 2020 käynnistynyt Kieliporeita eskarilaisille -hanke on viiden kunnan, Iitin, Kärkölan, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän yhteinen, Opetushallituksen rahoittama esiopetuksen kielisuihkutustoiminnan kehittämishanke. Hankkeessa luodaan viiden kunnan yhteinen kielisuihkutussuunnitelma ja materiaalipankki englanninkielen kielisuihkutukseen sekä järjestetään henkilöstölle täydennyskoulutusta kielisuihkutustoiminnan toteuttamisen tueksi.

Toukokuussa 2020 hankekuntien esiopetuksen henkilöstölle toteutettiin ennakkokysely kielisuihkutustoimintaan liittyen. Kevään ja kesän 2020 aikana hankkeessa työstettiin kielisuihkutussuunnitelmaa ja luotiin kielisuihkutuksen materiaalipankki. Poikkeustilanteen vuoksi toukokuulle suunniteltu koulutuspäivä siirtyi syyskuulle. Samalla koulutus siirrettiin toteutettavaksi etäyhteyden välityksellä. Syksyllä 2020 järjestettiin etäyhteyden välityksellä kaksi koulutusiltapäivää, joissa koulutautumisen lisäksi tutustuttiin kielisuihkutussuunnitelmaan ja materiaalipankkiin. Kielisuihkutuskokeilut käynnistettiin yksiköissä syyskuussa olleen ensimmäisen koulutusiltapäivän jälkeen.

ESI- JA PERUSOPETUKSEN SEUDULLINEN KEHITTÄMISTOIMINTA

Seudulliset esi- ja perusopetuksen kehittämishankkeet

Meidän koulu on #paraskoulu! - hanke oli hallituksen Uusi peruskoulu -ohjelman mukainen perusopetuksen uudistamiseen kohdentuva kokonaisuus (kärkihanke)

Hankkeen tavoitteena oli pilottikoulujen ja oppilaiden vahvuuksien tunnistaminen ja vahvistaminen. Hankkeen koordinaattorit Pauliina Tuominen ja Terhi Törnroos pyrkivät yhteistyössä koulujen ja erilaisten verkostojen kanssa edistämään kouluhyvinvointia- ja motivaatiota sekä vahvistamaan yhteisöllisyyttä kokeilukulttuurin keinoin. Yhteistyön ja yhteisöllisyyden avulla he toivat koulun

näkyväksi osaksi lähiympäristöä, pyrkimyksenä oli nostaa koulun merkitystä ja arvostusta. Hankkeessa oppilaat olivat keskeisiä toimijoita ja toiminta järjestettiin heidän ja koulun tarpeista lähtien. Hanke toteutettiin ajalla 24.1.2019 - 30.11.2020. OPH:n myöntämä avustus hankkeelle oli 181 000 euroa. Hankkeen hallinnoimisesta vastaavana osa-aikaisena projektikoordinaattorina toimi Kati Vähäkuopus.

Sivistystoimen ohjausryhmä valitsi hankkeen pilottikouluiksi viisi erilaista koulua Päijät-Hämeen alueelta: Länsi-Asikkalan koulun Asikkalasta, Lyseonmäen koulun Heinolasta, Salpakankaan koulun Hollolasta, Kärkölan yhtenäiskoulun Kärkölästä ja Tönnön koulun Orimattilasta.

Hankkeen tuotokset on koottu #paraskoulu-pakettiin, joka löytyy osoitteesta <https://peda.net/alueet/pajathame/paraskoulu/paraskoulu-paketti/paraskoulu-paketti/paraskoulu-paketti>.

I can! - perusopetuksen vuosiluokkien 1–2 A1-kielen opetusta koskeva täydennyskoulutus opettajille

Osa-aikaisena projektikoordinaattorina hankkeessa toimii Raisa Kujala.

Hanke toteutetaan ajalla 2.4.2019 - 30.6.2021. OPH:n myöntämä avustus hankkeelle on 35 000 euroa. Hankkeessa toteutettiin vuoden 2020 aikana kolme koulutuspäivää vuosiluokkien 1-2 A1-kieltä opettaville opettajille.

Kielitietoinen- ja taitoinen Päijät-Häme -hanke on kuntien kielten opettajille kohdennettu täydennyskoulutuskokonaisuus, jonka suorittuaan opettaja pystyy toimimaan vertaiskouluttajana omassa kunnassaan toisille opettajille.

Hankkeen osa-aikaisena projektikoordinaattorina toimii Raisa Kujala.

Tavoitteena on varmistaa, että kaikki perusopetuksen järjestäjät pystyvät toteuttamaan vuosiluokkien 1–2 A1-kielen opetusta vuodesta 2020 alkaen. Hanke toteutetaan ajalla 12.4.2019 - 30.6.2021. OPH:n myöntämä avustus hankkeelle on 35 000 euroa.

Vuoden 2020 aikana toteutettiin yhdessä Edita Publishing Oy:n kanssa koulutuskokonaisuus, jonka tavoitteena oli:

- syventää osallistujien tietoja ja taitoja varhennetusta kielenopetuksesta tutkimustietoon ja käytännön kokemukseen pohjautuen
- tutustua varhennetun A1-kielen opetussuunnitelmaan ja sen tavoitteisiin ja sisältöihin
- vahvistaa osallistujien osaamista alkuopetuksessa ja kieltenoppimisessa
- kehittää valmiuksia kielenoppimisen mallien ja tapojen luomiseen
- ohjata ja tukea koulujen kieltenopetuksen kehittämistä osana toimintakulttuuria
- luoda malleja ja rakentaa valmiita suunnitelmia oppitunneilla käytettäväksi
- kehittää osallistujien vertaiskouluttajataitoja
- jakaa toimivia käytänteitä.

Resilienssiä työyhteisöön! -opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuskokonaisuus

Osa-aikaisena projektikoordinaattorina toimii Raisa Kujala.

Hankkeessa toteutettiin vuoden 2020 aikana viisi koulutusosiota: oppivan yhteisön toimintakulttuuri ja johtajuus, pedagoginen johtajuus, johtoryhmä ja tiimit toimiviksi, yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteet ja työtavat pedagogiikassa sekä toimiva työyhteisö. Jokainen koulutusosio oli kahden opintopisteen laajuinen. OPH:n myöntämä avustus hankkeelle on 60 000 euroa.

Koulutus kohdentuu opetustoimen ja varhaiskasvatuksen esimiehille. Koulutuskokonaisuus kilpailutettiin ja koulutuksen toteuttajaksi valittiin HY+.

Tutoropettajatoiminnan vakiinnuttaminen Päijät-Hämeen alueelle -kehittämishanke

Projektikoordinaattorina toimii Johanna Kivekäs.

Valtion erityisavustuksen, Päijät-Hämeen tutoropettajatoiminnan vakiinnuttaminen (1.7.2019-30.6.2021), tavoitteina on Päijät-Hämeen tutoropettajaverkoston tasapuolinen yhteistoiminnan vahvistaminen, toiminnan vakiinnuttaminen ja laajentaminen, tutoropettajatoiminnan kehittämistyö kehittäjätiimien (osaamismerkki) avulla, tutoropettajaverkoston alueellinen verkostoituminen ja valtakunnallisten tutoropettajaverkoston verkostoituminen.

Hankkeen projektikoordinaattorina toimii Johanna Kivekäs ja projektiryhmänä tutoropettajatoiminnan kehittämisryhmä, jossa on asiantuntijaedustaja jokaisesta yhteistoimintakunnasta. Vuoden 2020 aikana ryhmän toimintaan osallistuivat: Petri Manninen Asikkala, Maarit Oksanen Hartola, Jarkko Granqvist Heinola, Sari Kähkönen Hollola, Anne Kekki Kärkölä, Mira Mämmi Lahti, Tuomas Kauppinen Orimattila, Johanna Virtanen Padasjoki ja Jani Malmi Sysmä 3.11.2020 asti (Tuula Vuorinen 4.11.-31.12.2020). Iitistä ei ollut nimettyä jäsentä.

Kehittäjäryhmä on ollut aktiivinen ja innostunut asiantuntijaryhmä, joka on vienyt seudullisia asioita eteenpäin omissa kunnissaan ja voimistanut Päijät-Hämeen tutoropettajaverkoston alueellista yhteistoimintaa sekä hyvien osaamiskäytänteiden ja toimintamallien levittämistä yhdessä seudun tutoropettajien kanssa. Kehittäjäryhmä kokoontui vuoden 2020 aikana seitsemän kertaa vaihdellen lähi- ja Teams-kokousten merkeissä. Kokouksia järjestettiin alkuvuodesta vaihdellen eri kunnissa. Tapaamiset olivat kuitenkin pääasiassa etänä verkossa koronaepidemian vuoksi. Lisäksi kehittäjäryhmän jäsenet osallistuivat osaamismerkkiprosessin koulutuksiin viitenä päivänä sekä Digioppimisen areenaan 2.-3.12.2020.

Koronan vuoksi tutoropettajaverkoston toiminta siirrettiin pääasiassa sähköiseksi. Tutoropettajaverkosto toimi joustavasti poikkeusolojen aikana ja verkostossa kehitettiin yhdessä uudenlaisia tapoja tukea tutoropettajaverkoston toimintaa.

Tutoropettajaverkoston kolmen alueen yhteistapahtuma järjestettiin Tampere-talossa 12.2.2020. Lisäksi tutoropettajaverkostolle on järjestetty useita Teams-koulutuksia sekä verkkokoulutuskokonaisuuksia. Aiheina ovat olleet muun muassa Teams-työkalun käyttö etäopetuksessa ja opetuskanavana sekä sähköinen arviointi, perusopetuksen uudistuva arviointikonaisuus sekä rehtoreiden ja tutoropettajien yhteistyön ja koulun toimintakulttuurin kehittäminen.

Toimintakauden 2020 aikana tehty kehittämistyö

Päijät-Hämeen tutoropettajaverkoston kehittäjäryhmä on suunnitellut ja työstänyt laaja-alaisen osaamisen taitojen osaamismerkkejä tukemaan laaja-alaisen osaamisen taitojen opetusta ja tuomaan tulevaisuuden taitoja tutuiksi oppilaille. Seudulliset osaamismerkki valmistuvat keväällä

2021. Lisäksi kuntien tutortoiminnan suunnittelun tueksi on laadittu tutortoimintasuunnitelmalomake.

Muuta:

- Tutoropettajat ovat saaneet käyttöönsä Kahoot! Premium -lisenssin lukuvuodeksi 2020-2021
- Toukokuu 2020: Palautekysely etäopetuksen toteutumisesta Päijät-Hämeen koko opetushenkilöstölle. Vastaukset raportoitu yleisesti maakuntatasolla ja yksityisesti kuntatasolla, vastaajia 523.

Päijät-Hämeen tutoropettajaverkoston sivusto: <https://peda.net/alueet/pajathame/tka>

TUTKA-hanke, opetustoimen henkilöstökoulutus lapsiin ja nuoriin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Seudullisen kehittämisen osalta osa-aikaisena projektikoordinaattorina hankkeessa on toiminut Liisa Kumpulainen.

TUTKA - Päijät-Hämeen turvataitokasvatusmalli -hankkeen toteuttamista jatkettiin vuoden 2020 loppuun saakka yhdessä LAB-ammattikorkeakoulun ja Väestöliitto ry:n yhteistyönä. Vuoden 2020 aikana toteutettiin koulutusta opetus-, oppilas- ja opiskelijahuollon henkilöstölle menetelmällisen osaamisen lisäämiseksi lasten ja nuorten kokemasta seksuaalisesta väkivallasta, häirinnästä ja groomingista sekä aiheen puheeksi ottamisesta lasten ja nuorten kanssa.

Hankkeen konkreettisena tuloksena syntyi kolme sähköistä julkaisua eri kouluasteille (alakoulu, yläkoulu, toinen aste) turvataitokasvatuksen tueksi. Alakoulujen turvataitokasvatusmateriaali on julkaisuista laajin. Siihen on sisällytetty tuntisuunnitelmat eri tyyppisten materiaalien käyttöön opetuksessa luokka-asteittain (1.-6.-luokat). Lisäksi hankkeen tuloksena on syntynyt sähköinen turvallisuussuunnitelmaohjeistus seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseen ja siihen puuttumiseen Päijät-Hämeen kouluissa ja oppilaitoksissa. Ohjeistus sisältää oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmille suunnatun tarkastuslistan koulun/oppilaitoksen toiminnan arvioimiseksi ja puuttumisen prosessit perusopetuksen kouluille ja toisen asteen oppilaitoksille tilanteisiin, joissa epäily oppilaaseen/opiskelijaan kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä tulee ilmi.

Hankkeen julkaisut ovat löydettävissä Väestöliiton nettisivuilta <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/turvataitokasvatusta-kouluille/>.

OOOT-KEHITTÄMISRYHMÄ

Oppilas- ja opiskelijahuollon ja oppimisen tuen kehittämisryhmä

Työryhmän kokoonpano vuoden 2020 aikana oli seuraava: liitti rehtori Ari Ollikainen, PHHYKY vastuulääkäri Päivi Kilpinen-Loisa, Heinola opinto-ohjaaja Tiina Enqvist, Sysmä erityisopettaja/apulaisrehtori, PHHYKY tulosityksiköpäällikkö Niina Viholainen, Koulutuskeskus Salpaus opiskelijapalvelujohtaja Riitta Murtorinne, Asikkala koulupsykologi Kati Molkkari, /vastaava kuraattori Anna Perikangas-Muukka, Hollola rehtori Hanna Rapatti, Lahti opiskeluhuollon palvelupäällikkö Eija Kinnunen (puheenjohtaja), Orimattila opetuspäällikkö Piia Uotinen 1.6.2020 saakka/ opetuspäällikkö Arttu Piispanen 1.10.2020 alkaen. Kärkölä erityisopettaja Susanna Markkanen, Hartola rehtori Tiina Kotila-Paaso, Padasjoki sivistysjohtajien ohjausryhmän edustaja rehtori Kari Miettinen ja opinto-ohjaaja Kati Saarinen, VIP-verkoston edustaja rehtori Anne Lindholm

sairaalakoulu, PHHYKY/Lape Elina Vesterinen, seudullinen kehittämissyksikkö projektikoordinaattori Liisa Kumpulainen.

Työryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Työryhmän aiheina olivat:

- vaativan erityisen tuen konsultaatiomallin perustaminen Päijät-Hämeeseen osana VIP-verkoston toimintaa
- TUTKA-hankkeen seuranta, ohjaaminen ja jalkauttaminen kuntien opiskeluhooltoon
- tutustuminen alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalveluihin (Johanna Hyytiäinen)
- tutustuminen Viva-hankeeseen: mielenterveysosaamisen lisääminen koulu- ja oppilaitosympäristöihin (Elina Vesterinen)
- tiedonsiirto perusopetuksesta toiselle asteelle, tutustuminen paikalliseen toimintamalliin (Riitta Murtorinne)
- Onks tää normaalia -chat, keskustelua kokemuksista, palvelun tarpeellisuuden arviointi kunnissa
- kouluterveyskyselyn käsittelyn prosessi, tutustumista kuntien käytäntöihin
- korona-ajan ohjeistukset, kokemukset ja käytännöt opiskeluhoollissa
- Sote-uudistuksen vaikutus opiskeluhooltoon.

Työryhmän työskentelyyn osallistuttiin erittäin aktiivisesti ja toiminnan painopisteen siirtäminen tukemaan valtakunnallisesti ohjattua kehittämistoimintaa (TUTKA, VIP) on ollut tarkoituksenmukaista. Kuntien materiaaleja on jaettu kaikkien käyttöön myös Teams-alustalla ja kokoukset ovat toteutuneet Teamsin välityksellä, lukuun ottamatta maaliskuun kokousta. Tämä lienee viisasta myös jatkossa, koska osallistumisaste on tällä tavoin korkeampi ja pitkämatkaisille työaika säästävää. Työryhmän puheenjohtajaksi vuodelle 2021 valittiin 15.10. 2020 kokouksessa rehtori Hanna Rapatti Hollolasta, sihteerivuoro on kiertävä.

OPS-KEHITTÄMISRYHMÄ

Opetussuunnitelmauudistuksen toteuttamiseen ja seurantaan perustettu ryhmä

OPS-ryhmän kokoonpano vuonna 2020: Asikkala opinto-ohjaaja Suvi Niemeläinen (puheenjohtaja, syyslukukausi 2020), Hartola rehtori Irja Niilahti (kevät 2020) ja rehtori Tiina Kotila-Paaso (syksy 2020) sekä Maarit Oksanen, Heinola rehtori Jarkko Granqvist, Hollola vararehtori Pekka Toikkanen (kevät 2020) ja rehtori Anssi Vidman (varapuheenjohtaja), Iitti Annika Kaila (kevät 2020), Kärkölä sivistysjohtaja Petri Käkönen, Lahti opetuksen suunnittelija Petra Larvus, Orimattila opetuspäällikkö Piia Uotinen (kevät 2020) opetuspäällikkö Arttu Piispanen (syksy 2020) ja rehtori Antti Ketonen (syksy 2020), Padasjoki rehtori Kari Miettinen ja Johanna Virtanen, Sysmä luokanopettaja Raija Hörkkö (kevät 2020) lehtori Merja Jokinen (syksy 2020). seudullinen kehittäminen projektikoordinaattori Johanna Kivekäs, kehittämiskoordinaattori Raisa Kujala ja kehittämisspäällikkö Anjariitta Carlson.

Ryhmä kokoontui toimintavuoden aikana seitsemän kertaa. Seudullisen OPS-kehittämissryhmän toiminta muodostuu ajankohtaisten asioiden myötä. Kuluvana vuotena keskeisinä asioina ovat olleet arviointi ja seudulliset hankkeet. A1-kielen osalta toiminta on ollut aktiivista ja ryhmässä on hankkeiden lisäksi selvitetty esim. A1-kielen arviointia ja vuosiviikkotuntien jakautumista opetuksessa.

Arviointi

Ryhmän jäsenet osallistuivat AVI:n koulutuksiin Riihimäellä 10.-11.2.2020 tai Lahdessa 3.3.2020. Koulutusten pohjalta keskusteltiin arvioinnin uudistumisesta ja sen vaikutuksista seudun ja kuntien

toimintaan. Maaliskuussa ryhmä päätti, ettei seudullista linjausta arvioinnista tarvita. Toiminta on ollut ohjeistukseen tutustumista ja käytänteiden vaihtoa.

Syksyn aikana ryhmässä on keskusteltu siitä, miten eri kunnissa arviointia esim. toimintakulttuurin ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien osalta, on kehitetty uuden arviointiluvun myötä. Päättöarvosanojen kommentointivaiheessa syyskuussa sovittiin, että seudullisen kommentoinnin sijasta kaikki kunnat hoitavat asian itse.

Seudun hankkeiden ohjaustyö

A1-kielen varhentamiseen liittyvä opettajien täydennyskoulutus – I can!

OPS-ohjausryhmän kunnista Hartola Hollola, Iitti, Kärkölä, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä hakivat avustusta A1-kielen opettamisen täydennyskoulutukseen edellisen vuoden aikana. Lahti, Heinola ja Asikkala eivät voineet osallistua avustushakuun, koska ko. kunnat olivat aiemmassa vaiheessa saaneet varhennetun kielen opetukseen osoitettua avustusta.

A1-kielen varhentamiseen liittyvä opettajien täydennyskoulutus – I can! -koulutuksen väliselvitys tehtiin helmikuussa, jonka jälkeen hankkeen etenemistä on tarkasteltu säännöllisesti. Vuoden aikana koulutukset kilpailutettiin. Koulutusten teemoina on ollut toiminnalliset menetelmät ja samanaikais- ja yhteisopettajuus.

I can! -koulutukset tämän lukuvuoden ekaluokkien A1-kieltä opettaville järjestettiin seuraavasti: koko ryhmän yhteiset koulutukset 17.9. ja 24.9. klo 13.15 -16.00. Erillisten ryhmien Hollola ja Kärkölä koulutus on 3.11. ja Orimattila, Iitti, Padasjoki, Hartola ja Sysmä 5.11.2020.

Kielten vertaisopettajatoiminnan kehittäminen - Kielitietoinen ja -taitoinen Päijät-Häme

Opetushallituksen myöntämä Kielitietoinen- ja taitoinen Päijät-Häme –hanke jatkui. Hankkeessa on seudulle koulutettu 21 varhennetun kielenopetuksen vertaiskouluttajaa. Kuntakiintiöt ovat olleet: Lahti 9, Heinola 2, Hollola 2, Orimattila 2, ja loput kunnat 1. Avustus on käytetty vertaiskoulutettavien koulutukseen ja verkostoitumiseen, avustus on kattanut myös sijaiskulut.

Tavoitteena on ollut muodostaa koulutetuista opettajista seudulle kielten vertaisopettajaverkosto.

Sen osalta OPS-kehittämisryhmä on miettinyt, miten materiaalipankki toteutetaan niin, että se on koko seudun käytössä. Päädyimme Peda.net-materiaalipankkiin, mikä on kaikille käyttäjille avoin. Alustalle on jo lisätty kouluttajilta saatu materiaali. Idea on, että kukin koulutukseen osallistunut opettaja lisää sinne myös omia luokassa hyväksi todettuja tapoja oppia A1-kieltä.

Koulutus jouduttiin koronatilanteen takia järjestämään etänä. Se on saanut osallistujilta kiitosta etenkin toiminnallisista esimerkeistä ja arviointiin liittyvistä asioista.

Kieliporeita eskarilaisille

Mukana viisi kuntaa: Iitti, Kärkölä, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä.

Hankkeen tavoitteena on luoda esikoululaisille myönteinen kuva kieltenopiskelusta ja vieraista kielistä ja kulttuureista, herättää kiinnostus vieraisiin kieliin ja vakiinnuttaa kielisuihkutus osaksi esiopetuksen arkea. Hanke päättyy toukokuussa 2021.

Koulujen toimintakulttuurin kehittäminen - #paraskoulu

#paraskoulu–hankkeessa palkattiin kaksi ”koulukamua”, jotka jalkautuivat lukuvuoden 2019-2020 aikana viiteen seudun kouluun. Kaikkiin seudun kuntiin on toimitettu Meidän koulu on #paraskoulu -paketti, johon on koottu kaikki onnistuneet peruskoulun oppilaiden osallisuutta lisäävät kokeilut Päijät-

Hämeestä sekä #paraskoulu-videosarja. Hanke on päättynyt 30.11.2020. OPS-ohjausryhmässä seurattiin hankkeen etenemistä.

TUTKA-hankkeen koulutukset

Seudullisen TUTKA-hankkeen koulutuksista saatiin tietoa OPS-ohjausryhmään välitettäväksi kuntiin. Hankkeen koulutukset muutettiin webinaareiksi kevään myötä.

Huomioita toimintavuodesta

OPS-kehittämisryhmä on ollut hyvin aktiivinen vuonna 2020. Erityisesti varhennetun kielenopetuksen liittyvän opettajien täydennyskoulutuksen sekä peruskoulun arvioinnin uudistamisen suhteen. Kunnat ovat nimenneet kehittämisryhmään jäsenet, ja he ovat olleet sitoutuneita työskentelyyn. Korona siirsi toiminnan Teams-ympäristöön, mikä turvallisuuden lisäksi on helpottanut jäsenten mahdollisuutta osallistua kokouksiin sekä matkakustannuksia ja sijaisjärjestelyjä kunnissa.

Ryhmä on toiminut foorumina ajatusten vaihdolle kuntien toimintatavoista. Olemme esitelleet ja vertailleet erilaisia toimintamalleja koronasta johtuvien opetusjärjestelyjen suhteen. Sen lisäksi olemme suunnitelleet kuluvalla lukuvuodelle muutaman teemakokouksen, jossa jäsenet esittelevät oman kunnan toimitapoja esim. arviointikulttuurin luomisessa ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnissa. Toisena teemakokouksen aiheena on laaja-alainen oppiminen.

TVT-KEHITTÄMISRYHMÄ

Perusopetuksen tieto- ja viestintätekniikan kehittämisryhmä

Toimintakauden 2020 aikana ryhmän toimintaan osallistuivat: Asikkala: Petri Manninen (5/2020 saakka), Ismo Kotilainen (8/2020 alkaen) Hartola: Maarit Oksanen Heinola: Tapio Karvo, Hollola: Jorma Kainulainen, Iitti: Kari Valtonen (syksyllä 2020 ei edustajaa) , Kärkölä: Anne Kekki, Lahti: Juha Patrakka, Lassi Kilponen (ohjausryhmän edustaja) ja Mira Mämmi, Orimattila: Eija Seunala, Padasjoki: Mika Haataja, Sysmä: Janne Jokinen, lisäksi sivistyspalveluiden seudullinen kehittäminen: Johanna Kivekäs, Anjariitta Carlson ja Raisa Kujala.

TVT-kehittämisryhmä kokoontui vuoden 2020 aikana kahdeksan kertaa. Mira Mämmi toimi ryhmän puheenjohtajana elokuun 2020 kokoukseen asti, jonka jälkeen puheenjohtajaksi valittiin Eija Seunala ja varapuheenjohtajaksi Janne Jokinen. Jokaisesta kokouksesta on laadittu muistio, jotka on luettavissa Peda.net:ssä.

Toimintakauden 2020 aikana saavutetut tavoitteet ja tärkeimmät aikaansaannokset:

- TVT-kehittämisryhmä siirtyi käyttämään yhteisenä työskentelyalustana Teamsia. Teamsia käytettiin viestintään sekä yhteisten materiaalien koontiin.
- Digitaalisen oppimisympäristön suuntaviivat Päijät-Hämeen kunnissa –suunnitelma esiteltiin helmikuussa sivistysjohtajien ohjausryhmälle ja sovittiin palautteen mukaisesta etenemisestä. Suunnitelmasta käy ilmi aihealueittain tämän hetkinen tilanne, tavoitetila ja erityiset huomiot niihin liittyen. Tavoitteena on, että näiden ehdotusten myötä digitaalinen infrastruktuuri ja osaaminen sekä digitaaliset oppimisen sisällöt ja palvelut mahdollistavat entistä parempaa oppimista ja antavat oppilaille tasa-arvoiset mahdollisuudet edetä digitaalisen osaamisen polulla.
  - o laadittiin toimenpiteet osa-alueittain seuraavan viiden vuoden ajalle 2021-2025.

- Todettiin tarve päivittää myös Päijät-Hämeen opetuksen TVT-suunnitelma vuosiksi 2020-2025
- lisättiin alkuperäiseen ehdotukseen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja lukiokoulutuksen näkökulma, sekä nivelvaiheiden yhteistyö
- kirjattiin toimenpiteisiin Digikehittämiseen perustettava työryhmä jokaiseen kuntaan syksyn 2020 aikana. Digityöryhmän kerää tietoa, suorittaa suunnitelman mukaisia käytännön toimia ja raportoi etenemisestä TVT-kehittämisryhmälle.
- Suunnitelman katsottiin antavan kehukset myös seudullisen TVT-kehittämisryhmän toiminnalle lähitulevaisuudessa
- päivitetty suunnitelma hyväksyttiin sivistysjohtajien ohjausryhmän kokouksessa toukokuussa 2020
- keskusteltiin kevään 2020 etäopetuksesta saaduista käytännön kokemuksista ja sovittiin, että ryhmä hyödyntää tutortoiminnan teettämää kyselyä osaamisen kehittämisessä
- seurattiin Digiryhmien työn käynnistymistä kunnissa
- jätettiin seudullinen yhteinen hakemus OPH:n erityisavustushaussa ”Innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittämiseksi esi- ja perusopetuksessa”. Hakemus ”Digitaalisen oppimisympäristön suuntaviivat Päijät-Hämeen kunnissa” hyväksyttiin ja vuoden 2021 alussa alkava hanke päättyy 31.7.2022.
  - Hankkeeseen palkataan koordinaattori kokopäiväiseksi vuoden 2021 alusta alkaen
  - Hankkeen aikana työstetään Päijät-Hämeen kasvatuksen ja opetuksen TVT-suunnitelma vuosiksi 2021 – 2025
  - TVT-kehittämisryhmän sisällä toimivat pienryhmät tukevat omalta osaltaan tulevan koordinaattorin toimintaa
- laadittiin TVT-suunnitelmaan liittyvä kysely kuntien Digityöryhmille. Tulokset tallennettiin kunnittain Teams-kansioon TVT-kehittämisryhmän ja projektikoordinaattorin käyttöön
- tutustuttiin DigiOne –palvelualustan kehitystyöhön
- tutustuttiin etäluennon avulla IlonaIT:n VR-luokkasalkkukokonaisuuteen
- käytiin arviointikeskustelua aiheesta: ”Kehittämisryhmän toiminnassa ja hankkeiden myötä syntyneiden toimintatapojen siirtäminen alueen kuntien arkeen”.

ARVO-KEHITTÄMISRYHMÄ

ARVO-ryhmän kokoonpano vuonna 2020: Asikkala Sari Puputti, Hartola Tiina Kotila-Paaso, Heinola Jani Alatalo, Hollola Päivi Laattala ja Janne A Salonen, Iitti Pia Harmokivi (kevät 2020), Kärkölä Anneli Hallapelto, Lahti Tuula Herkepeus puheenjohtaja, Maarit Raitala ja Joni Ylivainio sekä Markku Karjalainen, Orimattila Piia Uotinen (kevät 2020) ja Arttu Piispanen (syksy 2020) sekä Pekka Törrönen (syksy 2020), Padasjoki Kari Miettinen, Sysmä Tuula Vuorinen, seudullisen kehittämisen yksiköstä Anjariitta Carlson ja Raisa Kujala sihteeri. Päijät-Hämeen seudullinen arvioinnin kehittämisryhmä eli ARVO-ryhmä kokoontui vuoden 2020 aikana kahdeksan kertaa.

Esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointi toteutettiin 20.1. – 3.2.20. Kunta- ja yksikkökohtaiset tulokset toimitettiin kuntiin. ARVO-ryhmän kokouksessa valittiin seudulliset toiminnan vahvuudet ja kehittämiskohteet. Seudullisiksi kehittämiskohteiksi nostettiin: oppimisen arvioinnin perusteista tiedottaminen huoltajille sekä oppimisen tukeen liittyvien toimintatapojen monipuolistaminen ja kehittäminen. Edellisessä arvioinnissa kehittämiskohteeksi valitun opetushenkilöstön työhyvinvointiin panostamisen kanssa työskentelyä päätettiin myös edelleen jatkaa. Seudullisina vahvuuksina olivat jo

aiemmista arvioinneista tutut osaava henkilöstö ja turvallisuus sekä uutena esiin nousseena vahvuutena digiloikka. Hieno tulos oli, että vastaajat kokivat kouluissa olevan ajanmukaiset ja monipuolisesti käytössä olevat TVT-laitteet.

Kehittämiskohteista opetushenkilöstön työhyvinvointiin panostamisen edistymistä kunnissa on toimintavuoden aikana seurattu. Kuntien edustajien kertomien toimenpiteiden perusteella työhyvinvointiasiaa on pidetty esillä ja keskeiseksi asiaksi on noussut mm. itsensä johtamisen näkökulma. Siihen toivotaankin seuraavan toimintavuoden aikana koulutusta.

Vuonna 2019 työstetty laatuopas "Laatua päijäthämäläisiin kouluihin" julkaistiin ja lanseerattiin käyttöön tammikuussa. Oppaaseen koottiin käytännön ohjeistusta laatutyön tekemiseen kunnissa.

Arviointiväline ZEF uudistui Zeffiksi ja sen käytöstä järjestettiin helmikuussa koulutusta. Koulutuksen tavoitteena oli opastaa henkilöstöä kyselyjen luomiseen ja tulosten tulkintaan. Koulutuksiin osallistui myös rehtoreita ja varhaiskasvatuksen esimiehiä, jotta he osaavat tulkita oman yksikkönsä interaktiivisia arvioinnin tuloksia.

Arvon sisältä muodostettu työryhmä laati koulujen lukuvuosisuunnitelman rungon. Runko esiteltiin sivistysjohtajien kokouksessa toukokuussa ja silloin linjattiin, että runko otetaan käyttöön koko Päijät-Hämeen alueella. Syksyllä suunnitelman käyttöön ottaneet kunnat jakoivat kokemuksiaan rungosta ja havaittuihin kehittämistä vaativiin asioihin palataan toimintavuonna 2021.

Arvon oman toiminnan kehittämisessä tärkeimmäksi näkökulmaksi nostettiin arviointikyselyistä nousseiden kehittämiskohteiden edistämisen seuranta. Arvioinneilla on merkitystä vain, jos tulokset johtavat konkreettiseen kehittämiseen ja Arvo-ryhmä voi aktiivisella kohteiden esillä pitämisellä edistää kehittämistyötä. Konkretiaa kehittämiseen on mahdollista saada myös rehtoreiden yhteistyön lisäämisellä. Tähän tarkoitukseen sekä kollegiaalisen tuen antamiseen ja saamiseen päätettiin perustaa seudullinen yläkoulujen rehtoreiden Teams-ryhmä.

Koronavuosi toi arviointi- ja kehittämistyöhönkin uusia tuulia. Yksiköiden oli esimerkiksi mietittävä, miten kevään itsearviointipäivät toteutettiin etänä. Kehittämistyössä entistä tärkeämpään rooliin on noussut suunniteltu ja johdettu viestintä, koska kohtaamisten määrä yksiköiden sisälläkin on vähentynyt. Arvo-ryhmän kokousten siirtyminen Teamsiin helpotti tehokasta ajankäyttöä, vaikkakaan kohtaaminen ruudulla ei vastaa saman pöydän ympärillä kahvikupin ääressä jutustelua. Puheenjohtajana olen kuitenkin iloinen, että etäkokousten keskustelu säilyi vilkkaana ja tunnelma yhtä positiivisena kuin ennen poikkeusolojakin. Arvo-ryhmän toimintasuunnitelmassa ollut auditointitoiminnan kehittäminen jäi odottamaan tulevan vuoden poikkeusolojen päättymistä.

Seudullinen esi- ja perusopetuksen arviointi 2020

Esi- ja perusopetuksen seudullinen arviointikysely toteutettiin ajalla 20.1. – 3.2.2020. Arvioinnin teknisestä toteutuksesta vastasi kehittämiskoordinaattori Raisa Kujala. Arviointikyselyyn vastasi 24 300 henkilöä, joista 1 770 oli opetushenkilöstöä, 4 759 huoltajaa ja 17 771 oppilasta. Kyselyn maakuntatasoiset tulokset käsiteltiin Päijät-Hämeen sivistystoimen ohjausryhmässä huhtikuussa 2020. Kyselyn vastausten perusteella vahvuudeksi nousee osaava henkilöstö sekä esiopetuspaikkojen ja koulujen turvallisuus. Kahden vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna kouluissa on selkeästi otettu digiloikka. Vastaajien mukaan kouluissa on ajanmukaiset tieto- ja viestintätekniset välineet ja niitä käytetään monipuolisesti. Myös oppilaiden itsearvioinnissa on menty eteenpäin.

Asiat, joita esi- ja perusopetuksessa tulee kehittää edelleen ovat opetushenkilöstön työhyvinvointiin panostaminen sekä kaikkien vastaajaryhmien osallisuuden tunteen vahvistaminen. Parannustoimenpiteitä jatketaan toimintasuunnitelman mukaan edelleen. Osallisuuden kehittämisessä kiinnitetään erityisesti huomiota vuorovaikutteisen toimintakulttuurin kehittämiseen ja vahvistamiseen siten, että lapset ja nuoret otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Uusiksi

parantamisalueiksi nousi oppimisen arvioinnin perusteista ja opintojen etenemisestä tiedottaminen huoltajille sekä oppimisen tukeen liittyvien toimintatapojen monipuolistaminen ja kehittäminen.

TALOUSVASTAAVIEN KEHITTÄMISRYHMÄ

Talousvastaavien kehittämisryhmän muodostivat Aija Viikilä Asikkala, Tiina Kotila-Paaso Hartola, Hannele Masonen/Pia Helander Heinola, Mervi Pajula-Matiskainen Hollola, Jari von Becker Iitti, Petri Käkönen Kärkölä (pj), Kristiina Vattulainen Lahti, Pia Oksanen Orimattila, Kari Miettinen/Jouni Häkkinen Padasjoki, Tuula Mäkinen Sysmä sekä Anjariitta Carlson seudullinen kehittäminen, ohjausryhmän edustaja.

Ryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa ja käsitteli seuraavia asioita:

- 1) Käyttömenojen valtionosuuksien laskenta /syksyn 2020 tilastointipäivän perustiedot
- 2) Väestöryhmien muutosten vaikutukset valtionosuuksiin. Selvitys valtionosuuksista/Alle 16-vuotiaiden väestökehitys esimerkkikunnassa (Kärkölä) ja peruspalvelujen vos
- 3) Talousarvion laadintaohjeet vuodelle 2021. Kuntaliitto päivitti vuoden 2021 ennakkollisia kuntakohtaisia valtionosuuslaskelmia 26.6.2020.
- 4) Koulukuljetuksia koskevien ohjeiden ja periaatteiden päivittäminen
- 5) Talousvastaavien yhteistyöryhmän puheenjohtajan valinta vuodelle 2021

TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN KEHITTÄMISRYHMÄ

Toisen asteen koulutuksen kehittämisryhmän kokoonpano vuonna 2020: sivistystoimenjohtaja Timo Ahvo Orimattila, Pirjo Hepo-oja Heinola, rehtori Markku Moisala Lahden yhteiskoulun säätiö, rehtori Päivi Saarelainen Koulutuskeskus Salpaus (puheenjohtaja), koulutusjohtaja Marjukka Tiainen Pajulahden urheiluopisto, lukiojohtaja Heikki Turunen Lahti ja projektikoordinaattori Raisa Kujala seudullinen kehittäminen (sihteeri).

Kehittämisryhmä kokoontui viisi kertaa. Kuluneena vuonna kehittämisryhmän työn tukena toimi kaksi erillistä kehittämisryhmää: ohjauksen ja lukion kehittämisryhmät. Ohjauksen kehittämisryhmä muodostui toisen asteen ja perusopetuksen opinto- ja oppilaanohjaajista. Ohjauksen kehittämisryhmän puheenjohtajana toimi Päivi Mäkitalo. Lukion kehittämisryhmän muodostavat päijät-hämäläisten lukioiden rehtorit puheenjohtajanaan Heikki Turunen.

Vuoden 2020 toimintaa leimasi maaliskuussa laajamittaisesti levinnyt COVID19 eli koronavirus, joka pakotti kevään osalta kaikki Suomen toisen asteen koulut etäopetukseen yhdessä yössä. Samaan aikaan kaikki, joiden tehtävät sen suinkin sallivat, siirtyivät etätöihin ja niin myös tämän kehittämisryhmän kokoukset siirrettiin Teams-ympäristössä pidettäviksi. Vuoden lopussa näyttää siltä, että etätö ja opiskelu erilaisilla hybridimalleilla tulee jatkumaan vielä ainakin kevään 2021 ajan.

Kehittämisryhmän kokousten vuosikellon mukaisesti aiheita olivat perinteisesti työryhmien toiminnan seuraaminen, yhteishaun tilanne, opiskelijamääräennusteet sekä Toiselleasteelle.fi -esite, nuorten sijoittumistilastot, toisen asteen koulutuksen lukuvuoden 2021 - 2022 työ- ja loma-ajat. Lisäksi käsiteltiin oppivelvollisuuden laajentumisen etenemistä, koulutuspoliittista selontekoa ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arviointihanketta Opiskelijan siirtymät ja opintopolun sujuvuus koulutuksen nivelvaiheissa.

Syksyn kokouksessa todettiin hyvänä se, että Päijät-Hämeessä vain 13 keväällä peruskoulun päättäneestä yli kahdesta tuhannesta oli enää ilman opiskelupaikkaa syyskuun alussa. Yleisesti

todettiin, että nuorten koulunkäyntikykyisyys on keskeisessä roolissa toisen asteen tutkinnon suorittamisessa ja negatiivisista eroista pääosa on jo 18 vuotta täyttäneitä nuoria eikä alle 18 vuoden ikäiset juurikaan eroa toiselta asteelta ilman seuraavaa opiskelupaikkaa. Samalla työryhmä totesi, että tuleva oppivelvollisuuden laajentuminen haastaa erityisesti opiskelijoiden asuinkuntien moniammatillisen yhteistyön ja oppilaitosten tukena toimivien palvelujen riittävyyden (näitä ovat mm. sosiaali-, mielenterveys ja päihdepalvelut).

KIRJASTO- JA TIETOPALVELUIDEN KEHITTÄMISRYHMÄ

Seudullisen kirjastoyhteistyön kehittämisryhmä kokoontui säännöllisesti 12 kertaa kokoonpanolla kirjastojen johtajat Liisa Häyrinen Heinola, Tanja Kairimo Asikkala, Katja Komonen Hartola, Minna Pollari Sysmä, Kirsi Lähde/Minna Sirnö Orimattila, Salla Palmi-Felin (puheenjohtaja) Lahti, Kati Salminen Hollola, Taru Tanska Padasjoki sekä asiantuntijat verkkopalvelupäällikkö Tanja Ojakangas Lahti (sihteeri), Anjariitta Carlson (ohjausryhmän edustaja).

Asiasisällöistä riippuen kokouksiin osallistui asiantuntijoina myös muita henkilöitä. Vuoden 2020 kokoontumisista neljä oli virallisia kokouksia ja loput epävirallisia korona-asioihin keskittyviä vertaistukipalavereita, joissa ei käsitelty varsinaisia kokouspykälää.

Päijät-Hämeen kirjastojen seudullisessa yhteiskäytössä oleva kokoelma kattaa noin miljoona yksikköä, joista valtaosa on kirjoja. Seudullinen verkkokirjasto on LASTU - lastu.finna.fi. LASTU-verkkokirjastoa käytetään aineistovarausten tekoon, lainojen uusimiseen, aineisto- ja saatavuustietojen hakuun Päijät-Hämeen kirjastoista, e-kirjojen lainaamiseen sekä kirjastojen ajankohtaisten tapahtuma- ja asiakastiedotteiden seuraamiseen. Asiakkaiden käytössä on myös e-kirjoja ja e-äänikirjoja sekä sähköiset sanoma- ja aikakauslehtipalvelut ePress ja PressReader. Elokuvapalveluista käytössä oli Kirjastokino ja musiikkipalveluista Naxos Music Library. Vuoden 2020 aikana verkkokirjaston käyttö kasvoi merkittävästi. Myös Kirjastokino-palvelu otettiin aktiivisesti vastaan ja PressReader-palveluun uutena tullut etäkäyttömahdollisuus moninkertaisti palvelun käytön. Vain kirjastotiloissa käytössä oleva PressReader- palvelu kärsi kirjastojen koronasulusta.

Keskeisimpiä vuoden aikana käsiteltyjä asioita olivat:

- kirjastojen koronakäytännöt ja yhteisistä toimintatavoista sopiminen
- seudullisten aineistokuljetusten kilpailutus ja kuljetuspäivien lisääminen joka arkipäivälle tehostivat aineistojen käyttöä ja paransivat asiakkaiden saamaa palvelua
- Sopimus seudullisista kirjastojen yhteishankinnoista: Päijät-Hämeen kirjastojen seudullinen kehittämisryhmä esitti sivistysjohtajille, että Lahden kaupunginkirjasto ja Lahden hankintapalvelut valtuutetaan hankkimaan LASTU-kirjastoille seudulliset palveluiden ja tavaroiden yhteishankinnat sekä allekirjoittamaan hankinta- ja palvelusopimukset. Seudulliset yhteishankinnat ja palvelusopimukset käsitellään ja hyväksytään Seudullisen kirjastoyhteistyön kehittämisryhmässä ennen yhteishankinnan valmistelua tai muun seudullista kirjastopalvelua koskevan sopimuksen hyväksymistä. Seudullisten yhteishankintojen kustannukset jaetaan asukaslukujen suhteessa, ellei kustannusten jaosta erikseen muuta sovita.
- Allekirjoitettiin sopimus liittymisestä Kansalliskirjaston hallinnoimaan kansalliseen metatietovarantoon (Melinda). Melindassa edistetään yhteistä valtakunnallista yhteistyötä aineiston kuvailussa.
- Chat-palvelun käytäntöjen hiominen ja käyttösääntöjen päivitys muun muassa omatoimikirjastojen tarpeita vastaaviksi. Chatissa käytiin vuoden 2020 aikana n. 5000

keskustelua asiakkaiden kanssa. Yleisimmin chat-keskusteluissa kysyttiin varauksista, aineistohausta ja omista lainoista.

- Lukusankari-hanke jatkui vuoden 2020 syksyyn saakka ja muun muassa yhteistyötä Päijät-Hämeen neuvoloiden kanssa kehitettiin
- Lastu-kirjastojen seudullista lukudiplomia ja lukuopaspalvelua jatkettiin myös vuonna 2020

LIIKUNTA- JA VAPAA-AIKAPALVELUJEN KEHITTÄMISRYHMÄ

Päijät-Hämeen alueen kuntien liikuntatoimesta vastaavien viranhaltijoiden kanssa ehdittiin pitämään alkuvuodesta yksi yhteinen (14.2. Kärkölä) kokous/tapaaminen ennen koronaepidemian alkamista.

Tässä tapaamisessa tutustuttiin Kärkölän kunnan toimintaan ja liikuntapalveluihin, käytiin keskustelua kuntien avustus- ja tilankäyttöasioista, liikuntastrategioista, harrastamisen mallista sekä meneillään olevista hankkeista.

Ohjelma ja aiheiden alustajat:

- Kärkölän kunnan kuulumiset, pormestari Markku Koskinen
- Kärkölän kunnan liikuntapalvelut, liikunnanohjaaja Toni Klang
- Kuntarajat ylittävien urheiluseurojen avustus- ja tilavuorokäytäntö -päätös, Kustaa Ylitalo, PHLU
- Liikunta Heinolan kaupungin strategiassa ja strategian painopisteet mm. Islannin malli, liikunnan palvelupäällikkö Maria Kaikkonen
- Liikunnan ja elämysten tiekartta -hankkeen esittely, Keijo Kylänpää

Toukokuulle ja joulukuulle suunnitellut tapaamiset jouduttiin kunnissa perumaan.

Yhteistyötä kuntien kanssa on pidetty yllä vallitsevasta tilanteesta johtuen aina tarvittaessa kuntakohtaisesti tai yhdessä mm. sähköpostitse, puhelin yhteyksin ja Teams-palaveroin. Aiheina ovat olleet mm. kuntien avustushakemusasiat, korona-ajan ohjeistukset kunnissa, kuntien olosuhdeasiat sekä harrastamisen malli.

Toiminnan koordinaattorina ja vetäjä on toiminut Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry (PHLU). PHLU:n työntekijöistä toiminnan kehittämiseen eri yhteyksin ovat osallistuneet Mai-Brit Salo pj., Keijo Kylänpää, Kustaa Ylitalo, Krista Pöllänen ja Arto Virtanen.

NUORISOPALVELUJEN KEHITTÄMISRYHMÄ

Kehittämisryhmän kokoonpano: Asikkala Henna Rautavuo-Hätönen, Hartola Anna-Maija Muurinen, Heinola Anne Hottola (puheenjohtaja), Hollola Lassi Puodinketo, Iitti Tanja Lehtimäki, Kärkölä Elisa Brusila ja 1.9.2020 alkaen Erno Lampinen, Lahti Jouni Kivilahti sijaisena Virpi Rantanen, Orimattila Sanna Nurminen, Padasjoki Markku Lahtinen, Sysmä Tuija Pessa. sivistystoimen ohjausryhmän edustaja Tuula Mäkinen. Sihteerinä toimi vaihtuvan kokouksen pitopaikan mukaisesti kulloisen kunnan edustaja.

Kehittämisryhmän yleisenä tehtävänä on yhdessä kehittää oman sektorinsa palveluja, vaihtaa hyviä käytäntöjä keskenään ja toteuttaa yhteistoimintaa. Ryhmä kokoontui vuoden 2020 aikana neljä kertaa. Lisäksi järjestettiin koulutus koko henkilökunnalle 26.11.

Ensimmäinen kokous järjestettiin Hartolassa 23.1.2020. Kokouksessa keskusteltiin edellisvuoden lopulla olleen koulutuksen annista ja jatkosuunnitelmista koulutuksen suhteen. Lisäksi jutu

työaikakäytänteistä eri kunnissa. Toinen kokous pidettiin Teams-kokouksena 23.4.2020. Tällöin puhututti kunkin kunnan poikkeusolojen järjestelyt. Lisäksi käsiteltiin koulutuksen palautekyselyä ja sovittiin uudesta teemasta ja koulutuksen ajankohdasta. Kolmas kokous pidettiin Lahden Isorannan leirikeskuksessa Sysmässä 20.8.2020. Tutustuttiin uuteen leirikeskukseen ja kokouksen asialistalla olivat elämä poikkeusolojen jälkeen, marraskuun koulutuksen tarkentuva ohjelma sekä Kanuunan kuulumiset.

Koulutus pidettiin Teamsissä 26.11.2020. Ohjelmassa oli nuorisotyön kehittämisverkoston Verken koulutus digitaalisesta nuorisotyöstä. Lisäksi koulutuskeskus Salpauksen opiskelijat organisoivat työhyvinvointiin liittyviä keskusteluryhmiä. Teemana oli työssäjaksaminen poikkeusaikoina.

Vuoden viimeinen kokous pidettiin Teams-kokouksena 8.12.2020. Kokouksessa käsiteltiin marraskuun koulutuksen antia ja palautekyselyä. Sovittiin uudesta koulutuksesta keväälle 29.3.2021 Hollolaan. Koulutuksen teemana on koulunuorisotyö. Käytiin kuntien kuulumiskierrokset.

LASTEN KULTTUURIKESKUS EFEKTI

Efektin on Päijät-Hämeen alueella toimiva lastenkulttuurikeskus, jonka kautta järjestetään kulttuuritarjontaa alueen päiväkodeihin ja kouluihin. Kaikki Päijät-Hämeen kunnat tekevät yhteistyötä Efektin kautta. Mukana toiminnassa ovat Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Padasjoki, Orimattila ja Sysmä.

Efektin toimintaa hallinnoi seudullinen ohjausryhmä, joka koostuu mukana olevien kuntien edustajista. Ohjausryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Koordinoinnista vastaa Lahden kaupungin kulttuuripalvelut.

Efektin tarjoaa kouluille ja päiväkodeille maksuttomia kulttuurivierailuja, joiden tehtävä on tukea koulujen taide- ja kulttuurikasvatusta. Efektin pyrkii lisäämään taiteen alan ammattilaisten yhteistyösuhteita, hankkeita ja toimintoja Päijät-Hämeen alueella ja nostamaan esiin päijäthämäläistä lastenkulttuuriosaamista.

Lastenkulttuurikeskus Efektin syksy käynnistyi poikkeavissa merkeissä, koska perinteisiä kulttuurivierailuja päiväkodeihin ja kouluihin Päijät-Hämeessä ei voitu toteuttaa koronarajoitusten vuoksi. Esitysten toteutus ja turvallisuus piti ottaa huomioon täysin uudella tavalla. Yhdessä päijäthämäläisten taiteen ammattilaisten kanssa perustettiin Sirkus Efektos!

Sirkus Efektoksen esitykset on syksyn aikana toteutettu turvallisesti ulkoilmassa pandemiasta johtuvat rajoitukset huomioiden. Koko esitys on suunniteltu niin, että vierailevat taiteilijat ja osallistuvat lapset ovat toisistaan turvavälillä päässä koko toiminnan ajan. Esitykset käynnistyivät tiistaina 27.10. Padasjoen Kullasvuoren koululla ja tämän syksyn viimeiset esitykset nähdään Lahden Ahtialan koululla 10. - 11.12.2020.

VERKOSTOYHTEISTYÖN TALOUDELLISET TIEDOT VUODELTA 2020

Sivistystoimen seudullisen yhteistyön budjetti ja toimintamenot vuodelta 2020.

Sivistyspalveluiden seudullinen kehittäminen	Talousarvio 2020	Toteuma 2020
Henkilöstökulut (palkat)	136 247	133 026
Matkakustannukset	2 021	93
ICT-palvelut + ICT-vuokrat	2 500	1 476
Koulutustilaisuuksiin osallistuminen	3 000	867
Toimistotarvikkeet	208	
Huoneen vuokra + sähkö + siivous	8 617	11 072
Kokous- ja neuvottelukulut (tarjoilut ja tilavuokrat)	3 452	25
Muut kulut	56	2 171
YHTEENSÄ	156 100	148 731

Sivistystoimen palvelualueella, jossa seudullinen kehittämissyksikkö toimii, johtaa Lahden kaupungin sivistysjohtaja Tiina Granqvist. Sivistyspalveluiden seudullista kehittämistä koordinoivaa yksikköä kannattelee kaksi vakituista työntekijää kehittämisspäällikkö Anjariitta Carlson ja kehittämisspäällikkö Raisa Kujala työparina.

Vuoden 2020 ajan seudullisessa kehittämissyksikössä ovat työskennelleet projektikoordinaattorit Kati Vähäkuopus ja Johanna Kivekäs. Lisäksi Meidän koulu on #paraskoulu! -hankkeessa työskentelevät 31.7.2020 saakka projektikoordinaattorit Pauliina Tuominen ja Terhi Törnroos. #paraskoulu-hanke sai Covid-epidemiasta johtuen lisääntynyttä toteuttamiselle ja hankkeen lopun koordinaation 30.11.2020 saakka hoiti osa-aikaisena projektikoordinaattorina Kati Vähäkuopus.

Ulkopuoliset haetut ja saadut seudulliset hankerahoitukset kehittämistoimintaan 2020

Hankehakukohde	Rahoitus €	Kuntien omavastuu €	Yhteensä €
Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen esi- ja perusopetuksessa OPH	83 250	9 250	92 500
Oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen esi- ja perusopetuksessa OKM *)	160 000	40 000	200 000
yhteensä	243 250	49 250	292 500

*) Hartolan ja Sysmän kunta ei ole mukana